

Palanen Englantia

Saara Vuorela

Englanti tarjoaa matkailijalle historiaa aina *Homo erectusten* ajoista lähtien. Vaihto-opiskelukokemukseni innoittamana päätin lähteä pääsiäisen tienoilla kolmeksi viikoksi saarelle uudelleen ja keskittyä tällä kertaa tarkemmin museotarjontaan. Monipuolisuus oli aiheuttanut ahkyn.

Lontoo - museoiden luvattu kaupunki

Matkani alkoi Lontoosta, 7,5 miljoonan asukkaan metropolista. Toimivan liikenneverkoston ja monipuolisten shoppailumahdollisuuksien ansiosta kaupunki ei nuku koskaan ja kulttuuriakin siellä tuntuisi olevan tarjolla loputtomasti. Kaupungista löytyy arkkitehtuurin, puistojen ja teattereiden lisäksi huimat 300 museota. Itse ehdin kolmen päivän vierailuni aikana kiertää kolmessa museossa ja muutamassa kirkossa.

Vuonna 1759 perustettu *British Museum* oli kohteistani ensimmäinen. Paikallisessa ilmaislehdessä mainostettiin, kuinka keskiaikaosastosta saatat bongata niin varastelevia munkkeja kuin Neitsyt Marian rintamaitoa sisältävän pyhäinjäännöslippaan. Ilmaisen sisäänpääsyn ansiosta museon miljoonat ihmiskunnan historiaa esittelevät esineet ovat esillä kaikille kiinnostuneille. Huoneiden ja käytävien labyrintissa kuluu helposti useita tunteja, etkä siltikään ole ehtinyt tutustua kuin murto-osaan talon laajasta annista. Esillä on esineistöä maailman joka mantereelta ja aina faaraoiden hautalöydöistä rokokooajan kalleuksiin. Surullista tosin, etteivät assyrialaiset palatsien sisäänkäyntejä vartioineet härät, lamassut, kontekstistaan irrotettuina varmasti-

Kuva 1: Pollock's Toy Museum. Kuva: Saara Vuorela.

kaan aivan tavoittaneet alkuperäistä mahtipontisuuttaan. Parthenonin upeat Kohtalottaretkin vaikuttivat kumman kolkoilta museon steriilissä ympäristössä. Tuskin näitä päätykolmion veistosten tarkoin kaiverrettuja pintoja kuitenkaan pääsisi näin läheltä tutkiskelemaan, ellei eräs lordi Elgin olisi niitä aikoinaan Britan- niaan mukanaan raahannut.

Thamesin rannalta löytyvä *Tower of London* oli toinen kohteeni. Tämä keskiajalta peräisin oleva tornilinna toimi suojana vihollisen hyök- käyksiltä sekä kuninkaallisena asuntona. Linn- noitusta kierrellessä tuli selväksi myös sen histo- ria mestaus- ja kidutuspaikkana. Linnan kät- köissä tapahtuneista marttyyrikuolemista ker- toivat isot tekstit sekä videonpätkät. Pääsipä yhdessä holvissa todistamaan munkin hukku- mista viinitynnyriin kurkistamalla reunan yli. Towerissa säilytetään myös kruununjalokiviä, muiden muassa sillä kuuluisalla Afrikan täh-

dellä koristeltua kruunua. Näitä kuninkaallisia aarteita pääsi mukavasti laiskempikin matkailija ihastelemaan molempiin suuntiin vitriinin ohi kuljettavilta liukumatoilta. Linnoituksen pihalla mainostettiin näyttävästi koko seinän korkeudelta haarniskanäyttelyä, joka osoittautui lasten osastoa lukuun ottamatta melko tylsäksi. Lapsille näyttelyssä oli erilaisia viihdykkeitä, jousiammunnasta tietokilpailuihin. Kolmas Lontoon museokohteeni oli ihastuttava pieni lelu-museo lähellä Oxford Streetiä. *Pollock's Toy Museumin* kokoelmat olivat erikoisesti asetettu esille yksityiskohtaisiin, yllätyksellisiin ja tiiviisiin vitriineihin kolmessa kerroksessa. Museo oli kuin pieni lelukauppa. Vitriineissä aika oli pysähtynyt ja lelut keskustelivat toisilleen. Suuri osa esineistöstä ajoittui Viktoriaaniselta ajalta 1950- ja 60-luvuille, mutta havaitsin joukossa myös esihistoriallisen leikkihiiren. Museokauppa oli museon kokoon verrattuna iso ja valikoima laaja. Tuotevalikoimasta löysi niin vanhojen peltilelujen replikoita, paperinukkeja ja nostalgisia mainoskuva-jääkaappimagneetteja kuin alan kirjallisuutta.

Seikkailua Koillis-Englannissa

Lontoosta suuntasin pohjoista kohti, määränpäänäni Newcastle upon Tyne. Kahden viikon aikana näin paljon kaunista maaseutua, lampaita ja linnoja. 270 000 asukkaan Newcastle oli loistava kulttuurikohde. Kaupungissa on useita tasokkaita museoita ja lähiseuduilla runsaasti historiallisia kohteita, kuten vaikkapa valtavia kuvatulosteita ja kiinnostavia erikoisnäyttelyitä tarjoava, lapsille suunnattu *Discovery Museum* sekä tietysti *Hadrianuksen muuri*. Kahdesti etsiskelin muurin osia luontokartan kanssa, mutta turhaan. Isoimpia kiviröykkiöitä kannattaakin mennä katselemaan suoraan paikan päälle vievällä bussilla, jossa pääsee virittäytymään tunnelmaan varustautumalla roomalaiseen kypärään. Pätkiä muurista voi nähdä myös kaupungin keskustassa sekä lähialueilla. Newcastlessa sijaitsee lisäksi nykytaidetta esittelevä *Baltic*. Tässä ilmaisessa museossa on jälleen kerran vakuuttava museokauppa, jonka tuotteita ihastellessa voi tuntea kansallista ylpeyttä. Valikoimaan nimittäin kuuluu muumimukeja ja Marimekon kasseja.

Kuva 2: Kirjoittaja kypärää sovittamassa.

Britanniassa matkustaminen on yllättävän edullista. Kuusi tuntia kestävä bussimatkan Newcastlesta Lontooseen voi saada alle 10 eurolla. Mutta aina ei voi onnistua. Päiväretki mystiselle kristinuskon saarekkeelle *Holy Islandille* vei tuskallisen paljon aikaa ja rahaa. Ilman omaa autoa liikkuvalla ainoa vaihtoehto oli matkustaa junalla lähimpään pikkukylään Berwick-upon-Tweediin ja etsiä sieltä epätoivoisesti sopivaa kyyditystä. Internet-sivuja lueskellessa tuli sellainen olo, ettei turisteja edes saarelle haluta ja ajan tasalla olevia bussiaikatauluja oli turha etsiä. Niinpä matka taittuikin kalliisti taksilla. Kaiken kaikkiaan päivän kestäneestä retkestä jäi vain paha mieli. Tarunhohtoinen saari olikin sateinen, harmaa ja tuulinen, eikä pitkän kävelyn jälkeen tavoitettuun linnaan ostetulle n. 9 euron hintaiselle sisäänpääsylipulle juuri tuntunut saavan vastinetta. Ainoita valonpilkahduksia olivat kylän soma kahvila, nuhjuinen tuliaispuoti

ja viikinkien ryöstämän *Lindisfarnen luostarin* korkeat, mutta yksinäiset rauniot.

Kuva 3: *Lindisfarne Castle, Holy Island*. Kuva: Saara Vuorela.

Mieleenpainuvia elämyksiä ja hauskoja tuliaisia

Uskomattomimpia museoelämyksiä oli *Alnwickin* kaupungissa sijaitseva samanniminen keskiaikainen linna, jonka upeita puitteita on hyödynnetty filmauspaikkana muun muassa elokuville Elizabeth ja Harry Potter. Tämä käsittämättömän monipuolinen linnamuseo rakennettiin aikoinaan puolustuskäyttöön pohjoisen skotteja vastaan ja se on toiminut 700 vuotta Northumberlandin jaarlien ja herttuoiden perheiden kotina. Ja upea koti se onkin. Osan vuotta muualla asuva Percyn perhe antaa yleisölle mahdollisuuden päästä kurkistamaan loisteliaisiin huoneisiin kullattuine koriste-esineineen, Tizianin maalauksineen ja täytettyine koirineen. Linnasta löytyy lisäksi herttuan oma, vakuuttava arkeologinen kokoelma, viihtyisä kahvila, museo-kauppa ja jollain tavalla keskiaikamarkkinoiden ja huvipuiston yhdistelmää muistuttava piha lapsille täynnä ohjelmaa, pelejä, askartelua ja hauskoja vempaimia.

Lapset vaikuttivat olevan Englannissa muutenkin erittäin tärkeä museokävijäryhmä, joiden viihdyttämiseen oli satsattu paljon. Myös tekniikkaan, äänimaailmaan ja interaktiivisuuteen on museoissa kiinnitetty huomiota. Erityisesti mieleeni painui *Segedunumin* roomalaislinnoituksen vaiheita esitellyt filmi, jota esitettiin korkealla museorakennuksen tornissa ja ikkunasta avautui näkymä raunioille. Ja silloin tällöin niskakarvani nousevat vieläkin pystyyn, kun muistelen vankityrmässä lojuneen roiston valitusta..

Eräs ehdottomista suosikeistani kolmen viikon retkikohteiden joukossa oli Durhamin ja New-

castlen välimaastossa sijaitseva Koillis-Englannin asukkaiden elämää esittelevä ulkoilmamuseo *Beamish*. Jo Internet-sivut olivat houkuttelevat ja pääsyliputkin olisi voinut hankkia netistä. Museoalueella liikkuminen tapahtui hyppäämällä vanhan ratikan kyytiin. Pysäkkien joukossa oli esimerkiksi maatila, kartano, kaivos ja viktoriaaninen kylä. Herkkupuodista saattoi ostaa itse valmistettuja karamelleja, hammaslääkärin vastaanotolla tutustua viime vuosisadan hoitomenetelmiin hammaslääkärin johdolla ja pankissa kurkata vanhaan kassaholviin.

Vaikka Britanniassa museoita on tehty suurella rahalla ja monet niistä ovatkin taidolla toteutettuja, ei huonojakaan kohteita voi nähtävästi välttää. Matkani aikana tuli katseltua pölyisiä vitriinejä suoraan 70-luvulta, harmaita kivikasoja sekä antiinsa nähden aivan liian yläkanttiin hinnoiteltuja nähtävyyksiä. Silloin tällöin vaikutti myös siltä, että museo oli kyhätty pystyyn, vaikka omaa kokoelmaa ei olisi ollutkaan. Sen sijaan museotilat oli täytetty pienoismalleilla, surkeilla muovinukeilla ja leikkipaikoilla. Lisäksi museoelämystä saattoivat haitata museon nurkasta säilyttävät tädit rahalippaiden ja esitteiden kanssa: liittymällä The National Trust:iin asiakkaat saivat ilmaisen sisäänkäynnin satoihin historiallisiin museoihin, taloihin ja puistoihin ja tukivat nähtävyyksien kunnostustyötä. Monessa museossa konservointi- ja restaurointityötä esiteltiin museokävijöille kuvien ja tekstien kautta, pääsipä yhdessä kohteessa kävelemään suoraan työmaan läpikin.

Englannin museot tarjosivat todellakin riemastuttavia kokemuksia ja nähtävää jokaiselle päivälle. Useat museot olivat vieläpä ilmaisia ja usein sai opiskelija-alennuksenkin. Ja yksi mainitsemisen arvoinen asia, missä britit näyttäisivät olevan mestareita, on tuotteistaminen. Harvoin olen tuntenut niin helpoksi tuliaisten ostamisen kuin Englannin museoiden kaupoissa. Mukaan tarttui jos jonkinlaista minikatapulttia, museon logolla päällystettyä karkkirasiaa sekä kelttirihkamaa.

Kirjoittaja on HuK, joka opiskelee museologiaa Turun yliopistossa.